

SZÉKHELY: 1065 BUDAPEST, BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 31. II/3.

IRODA: 1075 BUDAPEST, KÁROLY KÖRÚT 11. VII. EM.

POSTACÍM: H-1244 BUDAPEST, PF. 846

TEL./FAX: +36-1 311-2467 / +36-1 332-7177

WWW.MTSZ.ORG / INFO@TERMESZETJARO.HU

Szakmai útmutató az „MTSZ JELZÉSFESTÉS 2023” pályázathoz

1. Bevezetés

Ahogy a korábbi években is, a pályázat keretében végzett turistajelzés-felújításokat alapvetően az MTSZ “Szakmai füzetek” sorozatának megfelelő “Turistajelzés-festés” című kötete alapján kell elvégezni.

A vonatkozó kötetnek - az elmúlt években felhalmozott tapasztalatok alapján, a megújult szabványra is reagálva - hamarosan újabb verziója jelenik meg. Mivel az új verzió kiadása nem volt lehetséges a pályázat kezdetéig, ezért a legfontosabb várható változásokat külön, az alábbi dokumentumban gyűjtöttük össze.

A 2023-ban pályázott jelzésfestések során tehát a 2016-os szakmai füzetet, és e dokumentumban leírtakat kell együttesen figyelembe venni, azzal, hogy eltérés esetén e dokumentumban foglaltak az irányadók. A készre jelentett szakaszok ellenőrzése, elfogadása is ez alapján fog történni.

Turistaút Szakbizottság
2023. február 01.

2. Újdonságok, változások

2.1. Turistaút végét jelölő pont – csomópontban nem

A “pont” kizárólag a hálózatilag “zsákutcát” jelentő utak azon végén alkalmazandó, ahonnan már nem vezet tovább a turistaút. A felújítás alatt lévő csomópontokban tehát mind az indító, mind záró pontokat kérjük eltávolítani, illetve kérjük a csomópontokban a “pont” teljes mellőzését.

2.2. Fonódás - külön festve

Fonódásnál immár nem választható szabadon, hogy közös, vagy külön alapot alkalmazunk - a külön alap az elvárás.

A fonódó jelzéseknek mindegyike továbbra is minden jelzési helyen felfestendő, azonos tereptárgyra (fára) egymás alá (szükség esetén egymás mellé, sorrendben balról jobbra haladva). Az egyes jelzéseket különálló fehér alapon, egymástól minimum 1, maximum 3 cm térközzel elválasztva kell elhelyezni, ettől eltérni csak akkor lehet, ha láthatósági viszonyok, a tereptárgy felülete és/vagy hely hiánya indokolja.

Ha kényszerűségből közös fehér alapot alkalmazunk, azt függőleges irányban olyan méretre kell készíteni, mintha az egyszerű jelzésalapot többszöröznénk. Nyíljelzések esetén, valamint nyíl és nem nyíl vegyes jelölés esetén a közös fehér alapot nem szabad használni.

3. Nyílformák alkalmazása

3.1. Nyílhegy és kanyarodást előrejelző nyílforma – külön alap

Nyílhegy és kanyarodást előrejelző forma esetén is minden esetben önálló (vízszintes téglalapként elhelyezett, 120 x 100 mm-es) jelzésalapot kell festeni, a nyílhegyet és a kanyarodást előrejelző nyílhegyet minden esetben a jelzés alapjától külön, de maximum 2 cm-es távolságban, saját alapon kell elhelyezni. A külön alapok grafikáját a függelék tartalmazza.

Egyéb tudnivalók:

- A nyílhegy, és a kanyarodást előjelző nyílforma alapjaihoz készült önálló sablon is.
- (különálló) nyílhegy alapja: egyenlő szárú derékszögű háromszög, melynek átfogójához – az esztétikum, jobb észlelhetőség érdekében – 1 cm szélességű (10 x 100 mm-es) téglalap illeszkedik.

A nyílhegy és a kanyarodást előrejelző nyílforma különálló alapját - az új sablonok hiányában - a jelenlegi sablonokkal, egy másik sablont "hozzáfogva" célszerű festeni. Ebben az esetben elfogadható, ha a nyílhegy alapjánál a „+1 cm-es téglalap” nem pontos.

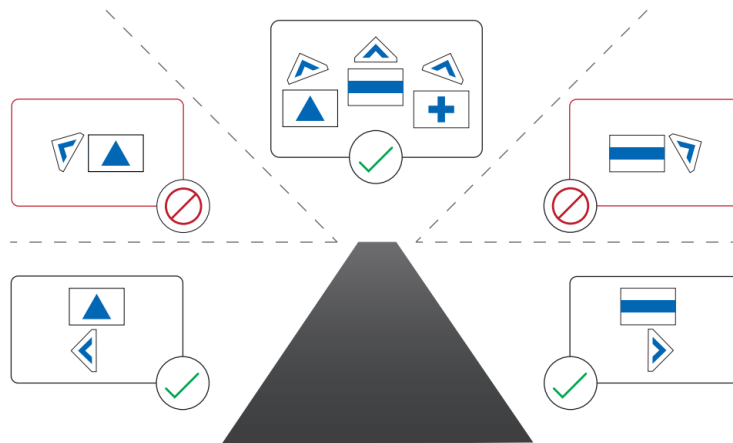
3.2. (Különálló) nyílhegy használatának esetei

A (különálló) nyílhegyet a következő esetekben használjuk:

- A hagyományos nyíl formájú jelzésalap helyett, tehát: elágazásban (nagyon ritkán esetleg irányváltásban), hely szűkében, ha a tereptárgy keskeny, vagy a láthatóság miatt hagyományos nyíl formájú jelzésalapról nem biztosítható a nyíl láthatósága vagy helyes irányba forgatása. Ilyenkor a nyílhegy elhelyezése mindig vízszintes.
- Előrejelzésként, kizárólag, amennyiben az útvonal hagyományos jelzésekkel történő megfelelően erőteljes jelölése alkalmas tereptárgy(ak) hiányában nem biztosítható:
  - Elágazás előtt, az egyenes (függőlegesen felfelé mutató nyílhegy), vagy az egyenestől maximum 45 fokban eltérő irány („kalapos nyílhegy”) előjelzésére.
  - Egyenes útirány megerősítésére (függőlegesen felfelé mutató nyílhegy) elágazás nélküli úton, általában nyílt terepen, amennyiben tereptárgy(ak) hiányában következő jelzés nem helyezhető el, az elvárt maximum 100 méteres távolságban.

- Amennyiben a következő jelzés távolsága meghaladja a 250 métert, a jelzést (alatta) kiegészítő számfelirattal kell ellátni, amely a következő jelzés távolságát mutatja, méterben.
- Ettől függetlenül továbbra sem pályázható 500 métert meghaladó hosszon nem jelezhető turistaút felújítása.

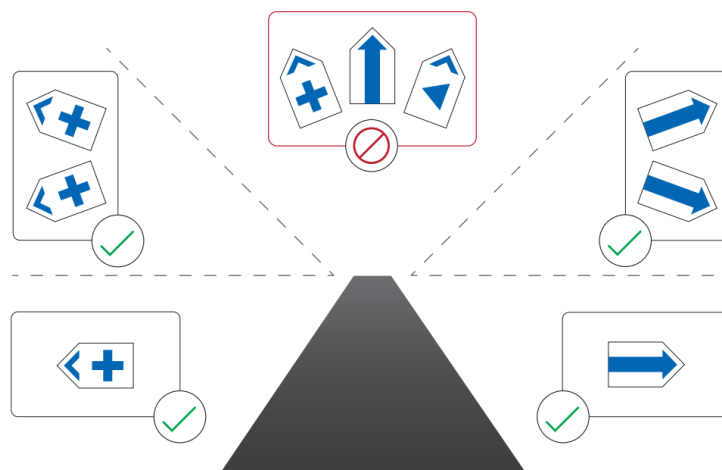
Az előrejelző szerepű nyílhegy is tehát mindig külön alapra festendő, a jelzés fölé, függőlegesen vagy ahhoz képest maximum 45 fokban megdőntve.

3.3. Nyíl formájú jelzésalap használata

A (170x100mm-es) nyíl formájú jelzésalapot mindig vízszintesen kell festeni.

Egyetlen, ritka kivétel: kizárólag amennyiben elágazásban a követendő út (felfelé vagy lefelé) meredeksége indokolja, és a követendő irány így egyértelműbben jelezhető, a nyíl formájú jelzésalap megdőnhető a vízszinteshez képest maximum 45 fokban (átlós nyílhegy).

Fentiek alapján megjegyezzük: nyíl formájú jelzésalap nem használható előrejelzőként! Sávjelzést függőlegesen vagy ahhoz közeli szögben megdőntve festeni tilos!

4. Egyértelműsítések, pontosítások

4.1. Csomópontok

"Csomópont": a turistautak olyan kapcsolódási pontja, ahol turistautak találkoznak, illetve szétválnak, az egyik a másikból leágazik, vagy keresztezik egymást. Továbbra is érvényesek a 2016-os füzetben leírtak: „*bármely (!) irányból érkezve is jól lehessen észlelni a jelzett út (utak) elágazását, a kínáló jelzett út-alternatívákat, minden átvezető vagy induló útvonal jelzése teljes legyen, mind az elágazásokra, mind a fonódásokra vonatkozó eddigi irányelvek szerint is*".

„Csomóponti fa”: adott érkezési irányból, amennyiben lehetséges (van alkalmas tereptárgy, amelyen az ezen irányú jelzések más irányokból nem látható módon felfesthetők és/vagy ezek biztosan nem okoznak zavart más irányokból érkezők számára), erősen ajánlott az adott irányból érkező számára a csomópont minden továbbhaladási irányát egy, azonos tereptárgyon jelölni.

Fentiek értelmében tehát:

- a „csomóponti fa” nem csomópontonként egy, hanem érkezési irányonként egy tereptárgyat (fát) jelent;
- “csomóponti fa” alkalmazása nem minden esetben kötelező.

Együtt fonódva érkező utak szétágazása esetén viszont a különváló irányok mindegyikét feltétlenül azonos tereptárgyon (is) kell jelölni.

Egyszerű kiágazásos csomópontnál (azaz ha a csomópontot pontosan egy - vagy több, de együtt, fonódva - áthaladó és egy kiágazó turistaút alkotja) az áthaladó úton érkezők számára **csomóponti fa** létrehozása – az áthaladó út mindkét érkezési irányából, de nem feltétlenül azonos tereptárgyon – **kötelező**.

4.2. Jelzések kivitele – követelmények pontosítása

4.2.1. Színek

Kérjük az új szabványban feltüntetett színárnyalatokat alkalmazni. Felhívjuk a figyelmet rá, hogy a kék és a zöld fenti árnyalata kissé világosabb, mint amit néhány helyen korábban festettek, illetve a sárgánál az országosan egységes árnyalat a “sárgadinnye” lett (tehát pl. nem jó a világos, halvány citromsárga festés).

	RAL-színkód	Szín
Kék	RAL 5015 Sky blue	
Piros	RAL 3020 Traffic red	
Sárga	RAL 1028 Melon yellow	
Zöld	RAL 6018 May green	

4.2.2. Festett jelek elvárt minőségi jellemzői

Az alap legyen (legalább) kétrétegű, megszáradás után egységesen, azonosan fehér (RAL9016 vagy világosabb). A tereptárgy színe nem üthet rajta át.

Kilógó részek: a jelzés körül nem maradhatnak kilógó részek, régebbi jelzésnek, vagy a friss festésnek (2-3 mm-nél jobban túllógó) maradványai. Ezeket mérettől és felülettől függően kaparással, vagy szürkítéssel el kell tüntetni.

Festési fedettség: sima felület esetén elvárt a fehér alap legalább 99%-os, teljes kifestése. Mély, több barázdás kéreg esetén elfogadható kisebb részek, összességében maximum 3 cm² felület ki nem töltése.

Jelkép festése, alap és jelkép viszonya: a tartósság, az egységes színárnyalat biztosítása és a szabványosság érdekében jelképtől függetlenül minden jelzésnek a teljes alapja megfestendő, és a jelkép a fehér rétegre helyezendő (sáv esetén is!). [...] nem maradhat rés a fehér alap és a jelkép között [...] A jelkép és az alap között ne legyenek átmenetek, megfolyások. Mind a fehér alap, mind a jelkép önmagában homogén, azonos színű, azonos árnyalatú kell, hogy legyen (ezt a teljes felületen közel egyenletes rétegvastagsággal érhetjük el.)

Barlang és körtúra jelzések sablonjainak alkalmazása: a barlang és körtúra sablonok praktikus okokból úgy készültek, hogy a jelkép formája megszakad. Ezen sablonok használata után megmaradó rövid fehér „hiányokat” kisméretű ecsettel színre kell festeni.

4.2.3. Jelzések - vízszintesen

Ahogy az új szabványban is megerősítésre került: az egyszerű (12 x 10 cm) és a nyíl formájú (17 x 10 cm) jelzéalapokat a fa törzsének esetleges dőlésszögétől függetlenül mindig* vízszintesen kell elhelyezni.

*nyíl formájú jelzéalap esetén kivétel: a fent leírt „átlós nyílhegy”

5. Felújítás minimum-követelményei

A készre jelentett felújítások ellenőrzése és értékelése, elfogadása vagy esetleg elutasítása alapvetően a korábbi években megszokott módon és szempontok alapján történik, felhívjuk a figyelmet viszont az alábbi (nem teljes körű) követelményekre, amelyek figyelmen kívül hagyása esetén a felújítás nem fogadható el.

5.1. Esztétikum, várható tartósság

A felújítás nem fogadható el, amennyiben a jelzések több, mint 10%-a méretét/esztétikai kivételét tekintve nem felel meg a szabványos méreteknak, illetve a 2016-os szakmai füzetben vagy e dokumentumban leírtaknak. (Pl. „nem felel meg” a láthatóan végig /halvány/ egyrétegű fehérrel történő festés, vagy az útszakasz jelentős részén megfolyt jelzés).

5.2. Felesleges szürkítés elkerülése

Amennyiben lehetséges (a régi jelek az aktuális viszonyok alapján is jól látható helyen vannak és megfelelő távolságban a megelőző/követő jelhez képest), az új jelzéseket a régi jelekre kell festeni (megfelelő felület-tisztítás után, és a festés után az esetleg kilógó részek szürkítésével). Nem fogadható el a felújítás, ha – irányonként és kilométerenként átlagosan több mint 4 alkalommal – objektív ok nélkül a jó helyen levő régi jelek szürkítésre kerültek és máshová (alá/fölé/mellé vagy más tereptárgyra) kerültek az újak.

5.3. Járhatóság - növényzet

Az útvonal teljes felújításához tartozik az útvonal belógó ágaktól, bokroktól való megtisztítása, legalább egy ember járás-szélességben (80 x 200 cm). A nehezebb, csak gépekkel elvégezhető tisztítás (pl. bedőlt 5 cm-nél vastagabb átmérőjű fa elfűrészelése) továbbra sem jelzésfestői feladat.

6. Kiemelt szempontok (javítandó hibák)

A készre jelentett felújítások ellenőrzése és értékelése, elfogadása vagy esetleg elutasítása alapvetően a korábbi években megszokott módon és szempontok alapján történik, felhívjuk a figyelmet viszont az alábbi (nem teljes körű) szempontokra, amelyek figyelmen kívül hagyása esetén a felújítást várhatóan javítani kell.

6.1. Követhetőség

Továbbra sem elfogadható egy felújítás, **ha az útvonal** a festett/elhelyezett jelzések alapján **nem követhető**.

6.2. Elvárt erőteljesség

A megjelenés előtt álló szakmai füzet igyekszik majd a korábbiaknál pontosabban megfogalmazni a turistautakon szükséges jelzés-darabszámot, erőteljességet. A 2023-as pályázat során a következőkben leírt egyszerűsített szempontokat alkalmazzuk. Az erőteljességi követelményeknek mindkét irányból külön-külön meg kell felelni.

6.2.1. Jelzéstávolság

Nem elfogadható egy felújítás, ha objektív ok, pl. tereptárgyak hiánya nélkül nem elég sűrű a jelzettség. Ez alapvetően látótávolságban egymást követő jelzéseket jelent, de maximum 100 méteres jelzés-távolságot.

A hosszú, kereszteződés nélküli - minden vegetációs időszakban és időjárási körülmények között (pl. hótakarás, avartakarás) - egyértelmű útvonalakon is kell biztató jelzéseket felfesteni, melyek elvárt maximális távolsága 100 méter. Ez széles és biztosan, egyértelműen elágazás nélküli utakon (pl. szántó és kerítés között haladva), messziről (legalább 30 méterről) jól látható és várhatóan tartós jelzések esetén meghaladható, legfeljebb 130 méterig. (Tehát adott jelzés mellett elhaladás után ilyenkor is 100 méteren belül meg kell, hogy pillantsuk a következő jelzést.)

6.2.2. Elágazások erőteljes jelzettsége

Nem elfogadható egy felújítás, ha bármely elágazásban* nem elég erőteljes a jelzettség. Az erőteljesség olyan legyen, hogy ha bárhol kiesik (egy) jelzés, attól még az útvonal biztonsággaal követhető maradjon.

*Elágazásnak tekinthető mindazon terepi pont, amelyből gyalogos turista szempontból „értelmezhetően”, járt, egykor valószínűsíthetően járt vagy járható úton/ösvényen legalább háromfelé lehet indulni. Tehát minden csomópont elágazás, de a legtöbb elágazás nem csomópont.

Ez alapján pl. „nem elég erőteljes” a jelzettség, ha az elágazásban vagy azt közvetlenül követően az elágazási pontból láthatóan nincs legalább egy nyíl vagy behívó jelzés. Ha egy elágazásban útirányt váltunk, vagy az elágazás téveszthető, szükséges további *legalább* egy behívó, illetve megerősítő jelzés.

6.3. Egyéb, kiemelt szempontok

Az alábbi felsorolás a teljesség igénye nélkül tartalmazza a további, leggyakrabban előforduló, el nem fogadható hibákat. Kérjük, ezen hibalehetőségek elkerülésére kiemelten figyeljenek:

- egy-egy (önmagában) félrevezető, az utat nem helyesen mutató jelzés;
- ha fonódó szabványos turistajelek nem kerültek felújításra;
- nem a pályázott nyomvonalon levő, de érintett csomópontban a turistautak folytatását jelző behívó jelzések nem kerültek felújításra;
- veszélyes helyen végződő, „zsákutca jellegű” turistaút végét jelző jelzésen nincs záró pont;
- nem fogadhatóak el ideiglenes jelzések;
- nem fogadható el, az útvonalon az élő fába szögelt/csavarozott műanyag/fémlepos jelzés.

6.3.1. Festésre tiltott vagy kerülendő tereptárgyak

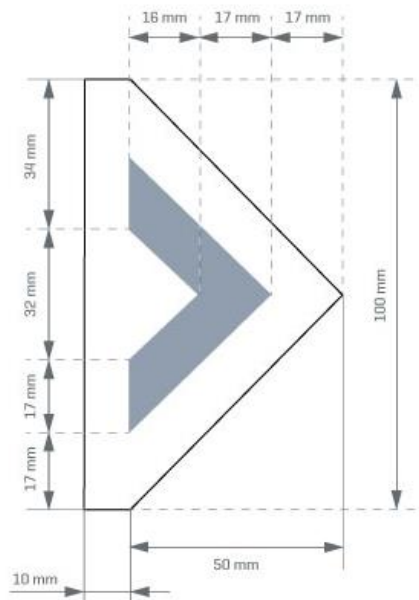
Nem szabad jelzést elhelyezni:

- könnyen elmozgatható tereptárgyakon (pl. farönk, kőtömb, járműroncs, vadles, stb.);
- országhatár jelző kövekre, katonai objektumokra.

Nem szabad új jelzést elhelyezni műemléki-, kegyeleti és vallási építményekre. Meglévő jelzés azonban felújítható, ha más alkalmas tereptárgy nincs, és feltételezhető a jelzés „elfogadottsága”. Vízügyi műtárgyak, folyamkilométer-kövek esetén néhol egyedi megállapodás van érvényben az adott szakaszt kezelő vízügyi igazgatóságokkal, ezt kell figyelembe vennünk. Amennyiben nem ismerünk ilyen megállapodást, feltételeznünk kell, hogy ezen objektumokra nem szabad festeni.

7. Függelék

(KÜLÖNÁLLÓ) NYÍLHEGY ÉS ÖNÁLLÓ JELZÉSALAPJA

KANYARODÁST ELŐREJELZŐ NYÍLFORMA ÉS ÖNÁLLÓ JELZÉSALAPJA

